БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряш-Монголой ҮНЭН

№ 246 (?466) ОКТЯБРИИН 17 ЧЕТВЕРГ 1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Советскэ Союзай ажалшад! Бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе! Эдеэ хоолой хүн бүридэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, ахижа гарая!

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа

КУЛЬТУРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД!

Агууехэ һайндэрые эрхимээр угтая

Аглаг һайхан Эхэ орондомнай социалистическэ мүрысөөнэй асари ехэ долгин салгисадажа, Агууехэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойе ажалшан түмэмнай ажалай угаа ехэ бэлэгээр угтажа байна.

«Советскэ Союзай ажалшад! Бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе! Эдеэ хоолой хүн бүридэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, ахижа гарая!» гэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй дүлэтэ уряа хаана хаанагүй ханхинана. Түрэл партиингаа дүлэтэ халуун уряадань харюу болгон, промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа эршые улам шангадхан, үдэрһөө үдэртэ илалта, амжалтаяа улам арьбадхана.

Бурят-Монгол республикымнайшье ажалшад Октябриин алдарта ойе бүри ехэ амжалтаар угтаха гэжэ түсэбһөө гадуур паровоз, вагон, нүүрһэ, вольфрам, барилгын модо; загаһа, мяха, тоһо үгэжэ; манай арадай ажахын болон хүн зоной эрилтые эрхимээр хангаха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсана.

Хүдэлмэришэд ба колхознигуудай хажуугаар, манай интеллигенцишье тон эдэбхитэйгээр Агуехэ ойн баярта бэлдэлсэжэ байна. Хүдэлмэришэн, тариашанай дундаһаа мүндэлэн гараһан, совет засагаар, Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн арадай интеллигенцидэ улад зоной оюун бодолой улам ургажа байгаа эрилтые эрхим һайнаар хангахаһаа үлүү шухала, үлүү хүндэтэй юун байхаб даа.

«Литература болон искусствын ажал ябуулагшад! Оронойнгоо оюун бодолой баялигые арьбадхагты! Удхаараа ба уранһайханайнгаа талаар эрхим зохёол гаргахын түлөө тэмсэгты! Арад зоной ажабайдалтай литература, искусствын таһаршагүй нягта холбоотой байхын түлөө!»—гэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй уряада харюу болгон манай уранзохёолшод, композиторнууд, уранзураашад, артистнар, культурын бүхы хүдэлмэрилэгшэд үүсхэн зохёохын, ажалайнгаа далайсые улам улам үргэдхэнэ.

Мүнөө, Октябриин революциин 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда илангаяа ехэ харюусалгатай зорилго табигдаад байна. Клубууд, культбазанууд, библиотекэнүүд, улаан булангууд эрхим һайнаар түхеэрэгдэһэн байхынгаа хажуугаар, тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэрииe удха түгэлдэр, улад зоной дура сэдьхэлые татама һонирхолтой болгохо ёһотой байна. Гэбэшье, олохон культбазанууд, клубууд, библиотекэнүүд Октябриин 40 жэлэй ойдо һайнаар бэлэдхэл ябуулнагүй, үбэлэй үедэ ажаллахаар бэлэн болгогдоогүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагта үшөөл олохон клубууд заһагдажа, түбхинөөгүй байһаар, культурно-гэгээрэлэй зарим эмхи зургаануудта һайндэр үнгэргэхэ түсэб табигдаагүй. Мүн Сэлэнгын, Хэжэнгын аймагуудта нэрэ зүүһэн культбазанууд яһала олон.

Алдарта һайндэр болотор багахан саг үлөө. Тиимын тула культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд яарад гэжэ хүдэлхэ ёһотой болоод байна. Һайндэрые үнгэргэлгын тодорхой һайн түсэбые өөһэдынгөө эдэбхидтэй зүбшэн хэлсэжэ табяад, тэрэ түсэбөө дүүргэлтэ болгохо харюусалгата нюурнуудые оложо даалгаха гээшэ ехэ удхашанартай хэрэг мүн.

Клубууд, культбазануудта һайндэрэй үдэрнүүдтэ һонин зүжэг, концерт, кино харуулагдаха, элдэб наада зугаа эмхидхэгдэхэ, һонин ном, газетэ, шатар, даам, домино гэхэ мэтын зүйлнүүд байха ёһотой. Һайндэрэй урда тээ ажалшадай, илангаяа холын гүүртэ ба отарануудай гэр байра болбосон түхэлтэй болгогдохо, ариг сэбэрэй талаар ехэ юумэ хэгдэхэ, банинууд булта хүдэлдэг болгогдохо ёһотой. Мүн һайндэрэй урда тээхи худалдаа наймаан тон үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ байһан тухайнь хэлээдшье яахаб!

Культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд һайндэрэй программануудые бэлдэхэдээ улад зоной оюун бэлиг, уран шадабарииe улам ехээр элсүүлжэ, үльгэр таабари, онтохон, дуу гэхэ мэтые уран гоёор хэлүүлхэ, дуулуулха ябадал эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Ниитын газарнуудые, илангаяа клуб, культбаза, улаан булангуудые плакат, лозунг, витринэ гэхэ мэтээр, улаан тугуудаар, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдээр шэмэглэхэ хэрэгтэй. Бүхы радиоточконуудые хүдэлдэг болгохо, болохо болохо газарнуудаарнь —шэнэнүүдые табиха хэрэгтэй.

Октябриин 25-һаа эхилэн бүхы предприятинуудаар, колхозуудаар, совхозуудаар, МТС-үүдээр, эмхи зургаануудаар Агуехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд үнгэргэгдэхэ ёһотой. Тэдэ суглаануудта бүхы ажалшадые уриха зэргэтэй байна. Октябриин революци тухай, тэрэнэй бүхэдэлхэйн түүхэтэ удхашанар тухай алдарта ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй тезисүүдээр лекци, элидхэл, хөөрэлдөө, улаан партизануудтай ба улаан гвардеецүүдтэй уулзалга, фотовыставкэнүүд эмхидхэгдэхэ зэргэтэй. Ханын һонин, барлагдамал газетэнүүд һайндэрэйнгээ номернуудые тон үзэмжэтэй һониноор гаргаха байна.

Тобшоор хэлэбэл, культурын эмхи зургаанууд хадаа улаан партизанууд болон улаан гвардеецүүдтэй, Советскэ Союзай ба Социалистическэ Ажалай Геройнуудтай, наука, литература ба искусствын, партийна, советскэ органуудай ажалябуулагшадтай, Соведүүдэй депутадуудтай ажалшадай уулзаха гол газар, тематическа вечернүүдые, уранһайханай зугаа наада, Октябрь тухай кинофестиваль үнгэргэхэ гол центрнүүд болгогдохо ёһотой.

Культурын хүдэлмэрилэгшэд! Октябриин Агуехэ һайндэрые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, улад зонойнгоо оюун бодолой эрилтые эрхимээр хангаха гэжэ оролдое!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно:

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиие 1957 оной ноябриин 6-да Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной октябриин 15.

СОВЕТСКЭ АРАД ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ТҮҮХЭТЭ ИЛАЛТАНУУДААР ОМОГОРХОН, КПСС-эй ЦК-гэй УРЯАНУУДЫЕ УГТАБА

★ ★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитатор Иван Кузьмич Апальков Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые мебельнэ фабрикын хабсаралгын цехын хүдэлмэришэдтэ уншажа байна. Л. Хайдуровай фото.

Партимнай ажалай баатаршалгада уряална

«Серп и молот» гэжэ Москвагай заводой олон металлургнууд партиин Центральна Комитедэй 40 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан гаргаһан Уряануудые толилһон түбэй газетэнүүдые октябриин 13-да цехтээ асарба. Хүдэлмэришэд эдэ Уряануудые уншажа, өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэлсэнэ.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро совет арадай туйлаһан түүхэтэ ехэ илалтанууд манай партиин ЦК-гэй Уряанууд соо харуулагдаа, мүн ороной үмэнэ табигдажа байгаа агууехэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө бүхы шадалаа элсүүлхыень хото, хүдөөгэй ажалшадые ЦК уряална. Манай Эхэ ороной экономикын хүгжэхэ бүри арад зоноймнай ажабайдал улам һайжарха гэжэ хүн бүхэн мэдэһэн дээрэһээ Уряануудые халуунаар һайшаана.

— Манай цехын хүдэлмэришэд жэлэй эхилһэнһээ хойшо түсэбһөө гадуур хэдэн мянган тонно булад хайлуулаад байна. Октябрь һара соо даалгабаряа үлүүлэн, 300 тонно металл хайлуулхабди гэжэ бидэнэр уялгаяа үгөөбди. Энэ уялгаяа дүүргэхэ байһамнай дамжаггүй. Мүнөө түсэбһөө гадуур 100 гаран тонно металл хайлуулагдаад байна,—гэжэ нэгэдэхи мартеновскэ цехын булад хайлуулагша коммунист А. Субботин хөөрэбэ.

Узбекистанай металлургнуудай үгэ

БЕГОВАТ. (Узбекскэ ССР), октябриин 13. (ТАСС). Ленинэй нэрэмжэтэ Узбекскэ металлургическа заводой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд Октябриин һайндэрые угтуулан, хүсэ шадалаа улам эршэдүүлэн хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр 2700 тонно булад хайлуулаад, мүнөө жэлдэ түсэбһөө гадуур мянга хахад гаран тонно сортовой прокат бүтээгээ.

«КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудта харюу болгон, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлнэбди. КПСС-эй XX съездын табиһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахаһаа ондоо зол жаргал советскэ хүндэ үгы юм,—гэжэ прокадай мастер нүхэр Нуруттинов хэлэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд даалгабаряа үлүүлэн, үшөө 300 тонно продукци октябрьда бүтээн гаргаха, түсэбһөө 5 үдэрөөр урда мартенээ заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.

★ ★

Ажалай амжалтада зоригжуулна

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряанууд оронноймнай ажалшадые ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулба. Манай цехын хүдэлмэришэд эдэ Уряануудта харюу болгон, үйлэдбэри дээрэ ажалай шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргажа эхилээ.

«Промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэридөө түрүү дүй дуршэл нэбтэрүүлэгты, техническэ дэбжэлтэ туйлахын ба ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэгты!» гэжэ партиимнай Уряанууд дотор хэлэгдэнэ. Манай заводой хүдэлмэрилэгшэд түмэр замай транспортда хэрэглэгдэдэг локомотивуудые бүтээдэг, пассажирска вагонуудые заһабарилдаг туладаа дээрэ хэлэгдэһэн Уряае бэелүүлхын түлөө оролдохо байнабди. Би паровозо-механическа цехтэ түмэр харуулдагшаар хэдэн жэлдэ хүдэлмэрилнэб. Заводнай саашадаа электровоз болон тепловозуудые бүтээдэг болохо байна. Тиимэһээ олон мэргэжэлтэй боложо, үйлэдбэридэмнай хэрэглэгдэхэ шэнэ техникые шудалха гэжэ шиидэнхэйб. Тиин энэ жэлэй хоёрдохи кварталһаа эхилжэ, токариин мэргэжэл шудалааб.

Октябриимнай һайндэр хүрэтэр тоотойхон үдэр үлэбэ. Үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлжэ байнаб.

Д. Дармаев, ПВЗ-гэй паровозо-механическа цехын түмэр харуулдагша.

Һайндэрэй Уряануудтай танилсана

Улан-Удын «Эрдэм» кинотеатрын коллективэйхид Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй гаргаһан Уряануудые ехэ халуунаар угтаба. Тус уряануудтай газетэнүүдые абан сасуугаа, кинотеатрын хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, уншажа эхилээ.

—Түрэл партиимнай Центральна Комитет Агууехэ һайндэрэй болохоёо байһантай дашарамдуулан, бүхы советскэ арадта, тэрэ тоодо культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ халуун амаршалга хүргөөд, ажал хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлахыемнай уряална,—гэжэ кинотеатрын хүдэлмэрилэгшэд нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула кинотеатрынхид ажалдаа горьтойхон амжалта туйлана. 1957 оной III кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр «Эрдэм» кинотеатрын коллективтэ республикын Культурын министерствын болон культурын хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой шан барюулагдаа. Партиин ЦК-гэй Уряануудтай танилсаад байхадаа, коллективнай ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлаха зэргэтэй.

А. Жукова.

Бүри ехэ амжалтын түлөө

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые бүхы советскэ хүнүүд айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Манай республикын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд энэ алдарта ойе угтуулан мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан юм. Худалдаа наймаануудай олонхи эмхи зургаанууд уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Сэлэнгын, Курумканай, Зэдын аймпотребсоюзууд ажалай эрхим дүнгүүдээр һайндэрые угтахань. Сэлэнгын аймагай худалдаа наймаашад 9 һарынгаа даалгабари 15 хоногоор урид дүүргэхэтэйгээ хамта, түсэбһөө гадуур 2135 мянган түхэригэй эд бараа ажалшадта худалдаа. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо 8 миллион 389 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

Эдэ гурбан аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудаар зоригжон, бүри үндэр амжалтануудые туйлахын тула оролдожо байна.

А. Татаринов.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшагша хэмэл одоной ябадал тухай

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшагша хэмэл одоной, мүн тэрэниие абажа гараһан ракетын хойноһоо ажаглан харалга амжалтатайгаар үргэлжэлүүлэгдэһээр. Октябриин 16-най 6 час 00 минутада энэ одон түби дэлхэйе 168 дахин тойрожо, 7 миллион 200 мянган километр ябаад байна.

Ажаглан хаража байхада, абтаһан мэдээсэлнүүдые шэнжэлжэ үзэхэдэ, абажа гараһан ракетэ болон хэмэл одон хоёрой хоорондохи зайнь улам ехэ боложо байна гэжэ тодорбо: октябриин 16-най үглөөгүүр ракетэнь одонһоо 11 минутаар гү, али 5300 километрээр түрүүлжэ ябаа. Октябриин 16-най үдэшэлэн ракетэ одондоо орходоо 13 минутаар урда ябаха, тиихэдээ долготагаар харахада 3,25 градус одонһоо зүүгээр энэ ракетэ гараха байна.

Крымэй астрономууд хэмэл одо хараба

—Манай хаража байһан газарһаа 1300 километр хараанай газарта Астраханьһаа Ашхабад руу ошожо ябахадань, хэмэл одые бидэнэр октябриин 15-да хараабди,—гэжэ Крымскэ астрофизическэ обсерваториин директор, физико-математическа науканuудай доктор, профессор А. Б. Северный ТАСС-эй корреспондентдэ хэлэбэ.

10 үдэрэй туршада хэмэл одоной дабшажа ябаһан ушар юртэмсэнүүдэй хоорондо аяншалга хэхэдээ, ракетэнүүдэй һолирнуудтай дайралдахагүй байһыень гэршэлэн харуулна гэжэ һананаб,—гэжэ А. Б. Северный хэлэбэ. (ТАСС).

Фотоаппарат бариад, Улан-Удэ город соогуур ябахада

Манай республикын түб хото

Урдань багахан, муухан город байһан Дээдэ Үдэ мүнөө совет засагай 40 жэлэй турша соо ехэ промышленна город болоо. Анхан эндэ ой тайга байһан газарта завод, фабриканууд, үндэр гоё байрын гэрнүүд, театрнууд, Культурын ордонууд, стадионууд, һургуулиин байшангууд, Соведүүдэй байшан болон бусад олон барилганууд бодхоогдонхой. Хэдэн паркнууд, скввернүүд, амаралтын гэр болон бусад культурын газарнууд бии болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй үйлсэ. И. Денисовэй фото.

40 ЖЭЛЭЙ СААНА

Дээдэ Үдын Совет 1917 оной август-сентябриин үеэр

Орон дотор боложо байһан политическэ, революционно хэрэгүүд Дээдэ Үдын большевигүүдые һонирхуулдаг байба. Петроградта июль соо болоогшо событинууд тухай, генерал Корниловай буһалгаан тухай асуудалнуудые Дээдэ Үдын Совет зүбшэн хэлсэһэн байна. Соведэй заседанинууд ехэ арсалдаатайгаар, шууяатайгаар үнгэрдэг байгаа. Юундэб гэхэдэ, Дээдэ Үдын Советдэ хүдэлжэ байһан большевигүүд ба меньшевигүүдэй хоорондо ехэ тэмсэл болодог байба.

Тус Соведэй 1917 оной августын 1-нэй заседани дээрэ Петроградтахи июлиин событинууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Хүдэлмэришэн ангиин агуухэ вождь В. И. Ленинние «гүрэндөө урбаа» гэжэ хардахаар һанаашалһан меньшевигүүд, эсэрнүүдэй һэдэлгэнүүдые большевигүүд тэрэ заседани дээрээ элиишэлэн сохиһон юм. Сагзуурын правительствын буржуазна министрнүүдэй һаад хэжэ байһые гэршэлһэн баримтануудые дурдаад, «Министрнүүд-капиталистнуудые тушаалһаань гаргаха!», «Бүхы засагаа Соведүүдтэ үгэхэ!» гэһэн уряанууд мүнөө тон зүб гэжэ Соведэй нэгэ гэшүүн хэлэһэн байгаа.

Генерал Корниловай буһалгаан тухай асуудал Дээдэ Үдын Соведэй 1917 оной сентябриин нэгэнэй заседани дээрэ зүбшэгдэһэн юм. «Шэнэ правительствын демократическа ёһоор эмхидхэгдэхэ зэргэтэйнь мүнөө бүхы Соведүүдтэ эли болоо. Тэрээндэ буржуйнарай түлөөлэгшэд хабаадалсаха ёһогүй. Бүхы засагые Соведүүдтэ үгэхэ!» гэжэ Петроградай пролетариадай үнинһөө хойшо дэбжүүлдэг лозунг одоолшье бэелүүлэгдэхэ ёһотой» гэжэ В. М. Серов хэлэһэн байдаг.

Революциие аршалха зорилгоор 1917 оной августын 29-дэ эмхидхэгдэһэн комитедэй хүдэлмэри тухай элидхэл Соведэй тэрэ заседани дээрэ соносхогдоһон байна. Революцида харша ябуулгануудые хинан хаража байхынь тула почтын, телеграфай, түмэр харгын дэргэдэ, сэрэгэй гурбан гарнизондо комиссарнуудые томилһон байна. Тэдэ комиссарнууд буу зэбсэгэй складуудые ямаршье сагта шалгаха, гарнизонуудтахи революционно гуримые хинан хараха эрхэтэй байба. Дээдэ Үдын солдадууд болон хүдэлмэришэдэй дунда дайшалхы дружинанууд эмхидхэгдээд, революциие аршалха комитедэй мэдэлдэ байһан юм.

Тус комитет ажалшадай митингнүүдые эмхидхээ һэн гэдэг. Тэндэ хабаадаһан ажалшад генерал Корниловай хархис ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлые дэмжэхээр бэлэмди гэжэ мэдүүлһэн байна. Орон дотор боложо байһан һонинууд тухай хөөрэжэ үгэхын тула хүдөө нютагуудта, станицануудта энэ комитедэй инструкторнууд эльгээгдэдэг байгаа.

Сэрэгшэдэй болон демократическа революционно эмхинүүдэй зэбсэгтэ демонстраци 1917 оной сентябриин 3-да, Дээдэ Үдэ хотодо боложо, Дээдэ Үдын Соведэй түшэглэдэг, городой революционно хүсэнүүдые элсүүлэн жагсааһан түүхэтэй.

Рейдовэ шалгалта

Нёдондонойнгоо алдуу дабтаһаар

Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үбэлэй хурьга абалгадаа мууса бэлэдхэнэ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Кяхтын аймагта малаар олон колхозуудай нэгэниинь юм. Колхозой отарануудта, фермэнүүдтэ 14 мянган хонин, 300 үнеэд тоологдоно. Ерэхэ үбэлэй һарануудта тус колхоз 6580 толгой хурьга абаха байна.

Иимэ олон малаа — хамтынгаа баялигые гээлтэ хоролтогүйгөөр үбэлжүүлхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө юу хэжэ байһан тухайнь хаража үзэһэн байнабди.

Эгээн түрүүн ниитын малда бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэб холо дүүргэгдээгүй, поли дээрэ байһан солоомо суглуулагдаагүй.

Мүнөө жэл үбэлэй һарануудта хурьгад олооро абтаха байбашье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ һаналаа табинагүй. «Нёдондонойхидоо оробол үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэжэ байнабди. Хоёр дахин воскресник хэжэ, малай байрануудые заһаабди. Үшөө хэды воскресник хэхэдэмнай бэлэдхэлэй хүдэлмэри барагсаахал байха» гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хөөрэдэг. Нээрээшье хоёр дахин воскресник эмхидхэгдэжэ, хоёр-гурбан отарануудай байра һэльбэн заһагдаа. Энэнь тон һайшаалтай. Теэд гансал воскреснигэй хүсөөр малай байрануудые бултыень заһажа үрьдихэгүйнь мэдээжэ.

Коммунист нүхэр Жигмитдоржиевай хүтэлбэрилдэг 6 хүнүүдтэй саг үргэлжын барилгын бригада биратай юумэ хэнэгүй. Неделидээ 3 үдэр хүдэлөөд, 4 үдэрынь амардаг болонхой. Октябриин 8-да болоһон воскреснигтэ барилгын бригадын гэшүүд, бригадирһаа бэшэнииинь, хабаадалсаагүй. Колхозой правлени, партийна эхин организаци нүхэр Жигмитдоржиевта шанга эрилтэ хэнэгүй. Барилгын бригада Үлгы гэжэ газарта нүхэр Цырендоржиевай отарын хонишодой байха байрые хэдэн үдэрэй туршада барижа дүүргээгүй.

Хоёрдохи комплексно бригадын малай байранууд удаанаар заһагдана. Субуктын Эхинэй, Бригадын, Ара Булагай хониной отарада хонишодой байха гэр нёдондонһоо хойшо баригдажа дүүрэнэгүй. Мүнөө тэндэ нэгэшье хүн хүдэлнэгүй. Отарын газаахи хашаа хорёонууд заһагданагүй. Колхозой центрын дэргэдэхи МТФ-гэй үнеэдэй байрада пол хэгдэнэгүй.

Илангаяа гурбадахи комплексно бригадынхид (бригадирынь нүхэр Лодомпилов) үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдэнэ. Табангуудай отарын байра тон удаан баригдана. Энэ бригадын Улянтын хониной отара (даагшань нүхэр Балданов Н. Ч.) малай байра муутай дээрэһээ үнгэрһэн жэлдэ 500 гаран хурьга үхүүлһэн юм. Мүнөө эндэ мүн лэ юушье хэгдэнэгүй, хотонь шэбхэ, аргалһаа сэбэрлэгдээгүй, ханануудынь шабагдажа, дулаалагдаагүй байһаар. Мүн хонишодой гэр заһагдажа дулаалагдаагүй, досоонь хүнэй орохын аргагүй муухай.

Колхозой бусад бригадануудташье иимэ баримтанууд үзэгдэнэ. Сүүжэ гэжэ газарта хонидой байрые шэбхэһээнь сэбэрлэхын тулада задалаад, мүнөө хүрэтэршье заһаадүй.

Урзанда Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлжэ, һайн амжалта туйлаһан юм. Харин үнгэрһэн жэлдэ «хүйтэн байба» гэһэн шалтагаан дурдаад, энэ түрүү аргые хэрэглээгүй, хурьгадаа амяарынь барижа, олоор гарзалуулаа һэн. Мүнөө жэлдэ энэ алдуугаа мэдэржэ, хурьгадаа эхэтэйнь суг байлгажа түлжүүлхын түлөө бэлэдхэл хэхэ байгаа. Теэд мүнөө олонхи отарын хонишод энээн тухай юушье мэдэнэгүй.

Гадна, хонидые элдэб үбшэнһөө һэргылхын тулада, тэдэниие керолинаар угааха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Нёдондо жэлдэ энэ хэмжээ-ябуулгые саг соонь үнгэргөөгүй дээрэһээ үбэлэй хүйтэндэ угаажа, хонидоо үхүүлһэн байна. Гэбэшье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд нёдондонойнгоо алдууһаа һургаал хэнэгүй. Мүнөө үедэ үшөө 600-гаад хонин угаагдаагүй байна.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй үшөө нэгэ дутагдал юуб гэхэдэ, олонхи отаранууд уһаар мууса хангагданхай. Энэ шалтагаанһаа жэл бүри, илангаяа эхэ хонид муудажа, түлынь гарзална. Жэшээнь, Ара Булагай, Үлгын отаранудай худагуудта насос тодхогдоногүй. Пограничнa МТС-эй ажал ехэтэй хүдэлмэриие онһожоруулха талаар механик нүхэр Давыдов энээн тушаа оролдолго гарганагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Октябриин 1-нэй байдалаар энэ колхоз искусственна аргаар хонидые урэжүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Колхозой 880 эхэ хонин мүнөө хүрэтэр ороондо ороогүй байна.

Олонхи отарануудта хонишод дутана. Колхозой правлени болон партийна эхин организаци үбэлжэлгын үедэ дүршэлтэй хүнүүдые, илангаяа залуушуулые мал ажалда хүдэлхөөр эльгээхэ тухай асуудалые шиндхэнэгүй.

Декабрь, январь һаранудай янгинама хүйтэндэ абтаха хурьгадые үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхын тулада бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой. Тиимэһээ колхозой хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нүхэр Доржиев) ойрын үдэрнүүдтэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие дүүргэхын түлөө бүхы хэмжээ абаха ёһотой.

«Бурят-Монголой үнэн», Кяхтын аймагай «Знамя Ленина» газетэнүүдэй коллективнэ корреспондентнүүд.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХЭН ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАНАБ?

Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан һаалишадта алдар соло!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Торийн аймагай «Заветы Ильича» колхозой ахалагша һаалишан **Бубей Чагдурсвна Тарбаева,** Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишад **Вера Аюшеева, Дашинима Амоголонова,** Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан **Ханда Аюшеевна Замбалаева.**

1957 оной январьһаа—октябрь хүрэтэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1350 литрһээ дээшэ һү һааһан колхозууд

Аймагууд	Колхозууд	Түрүүлэгшэнэрынь	Һаагдаһан һүн: Үнеэн бүриһөө (литрээр)	Һаагдаһан һүн: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ (центн.)
Прибайкальска	Хрущевой нэр.	Манько Ю. А.	1814	106,0
Заиграйн	«Красный опытник»	Казазаев Д. Г.	1752	76,0
Тарбагатайн	Калининай нэр.	Болонев И. М.	1729	74,0
Кударын	«Путь Октября»	Кривогорницын И. Б.	1659	60,0
Кударын	«Путь к коммунизму»	Кривогорницын С. В.	1653	41,0
Иволгын	«Авангард»	Бурков С. Н.	1615	73,4
Сэлэнгын	«Путь Ильича»	Минаев Г. В.	1590	32,2
Бичурын	Ленинэй нэр.	Рузанов Г. Ф.	1582	19,6
Бичурын	Сталинай нэр.	Попов Г. Е.	1574	35,8
Прибайкальска	Чкаловай нэр.	Лисин И. Г.	1574	85,0
Прибайкальска	«Путь Ленина»	Воронов В. П.	1573	78,0
Иволгын	«8-ое Марта»	Мищенко М. Ф.	1523	92,0
Иволгын	«3-я пятилетка»	Горбунов П. А.	1500	46,0
Кяхтын	Калининай нэр.	Цикало А. Я.	1470	33,0
Б-Кударын	Ленинэй нэр.	Сычев Т. Д.	1461	130,0
Прибайкальска	«Заветы Ильича»	Вильмов М. М.	1452	77,0
Иволгын	Булганинай нэр.	Круглов И. Д.	1443	54,7
Тарбагатайн	«Красный боец»	Хрулев И. К.	1431	36,1
Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	Очиров Д. Д.	1417	31,2
Кяхтын	Сталинай нэр.	Иринчеев Н. Б.	1415	26,0
Хориин	Карл Марксын нэр.	Баянов А. Б.	1400	21,3
Сэлэнгын	18 партсъездын нэр.	Батышев И. П.	1399	38,4
Бичурын	Логовскиин нэр.	Бутаков С. Д.	1398	33,1
Тарбагатайн	«Рассвет»	Кожевников М. А.	1393	52,0
Яруунын	«Улаан Яруүна»	Цыдыпов Б. Ц.	1382	20,3
Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	Ванкеев Ж. Б.	1366	37,6
Кударын	Ворошиловай нэр.	Ильин А. П.	1359	42,0
Яруунын	Ворошиловай нэр.	Фомин В. П.	1358	15,3
Мухаршэбэрэй	«Путь Ленина»	Иванов Г. И.	1355	23,4
Сэлэнгын	XX партсъездын нэр.	Цыдыпов С. Д.	1350	16,8

1957 оной январьһаа—октябрь хүрэтэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 литрһээ дээшэ һү харьяата колхозуудтаны һаагдаһан МТС-үүд

МТС-үүд	Һаагдаһан һүн: Үнеэн бүриһөө (литрээр)	Һаагдаһан һүн: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ (центн.)	МТС-үүд	Һаагдаһан һүн: Үнеэн бүриһөө (литрээр)	Һаагдаһан һүн: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ (центн.)
Итанцын	1473	80,3	Иволгын	1293	47,3
Пограничнa	1352	27,0	Охин-Булагай	1292	24,1
Ехэ-Кударын	1355	40,0	Тарбагатайн	1273	37,2
Сухын	1305	22,4	Жэрэмэй	1218	29,2
Е-Куналейн	1299	49,0	Сэлэнгын	1216	21,1

Энэ үе соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2300 литрһээ дээшэ һү һааһан колхозуудай үүлтэртэ фермын һаалишад

Нэрэ, обог	Аймаг	Колхоз	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (литрээр)
Лобсанова Е.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	3865
Амоголонова Д.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	3420
Данзанова З.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	3127
Жалсанова П.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	3033
Очиржапова Н. Г.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	2848
Цыбденов Б.	Сэлэнгын	XX партсъездын нэр.	2846
Буянтуева Б.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	2832
Цырендоржиева	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	2739
Аюшеева В.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	2700
Жамбалова Ц.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	2639
Нимаева Д.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	2636
Митупова Д.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	2557
Бадмаева Д.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	2490
Воронцова А.	Сэлэнгын	18 партсъездын нэр.	2445
Чимитова Д.	Сэлэнгын	Сталинай нэр.	2412
Табутарова	Сэлэнгын	XX партсъездын нэр.	2402
Токтохоева Г.	Сэлэнгын	Энгельсын нэр.	2379
Игнатьева Д.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	2363
Дармаева И.	Сэлэнгын	Энгельсын нэр.	2326
Батуева Ц. Д.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	2322
Дансарунова О.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	2312

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бичурын хониной совхозой үнеэд бэлшээри дээрэ ябана. Ф. Сорокиной фото.

Энэ үе соо үнеэн бүрнһөө дунда зэргээр 1800 литрһээ дээшэ һү һааһан һүнэй-товарна фермын һаалишад

Нэрэ обог	Аймаг	Колхоз	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (литрээр)
Рютина Т. И.	Мухаршэбэрэй	«Дружба»	2451
Цыбикжапов Ц. Ц.	Бичурын	хониной совхоз	2401
Петрова Л. А.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	233…
Гармаева Д.	Бичурын	хониной совхоз	2271
Казазаева Ф. А.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	2271
Вязьмина В. И.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	224…
Викторова В. К.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	215…
Доржиева Ц. Х.	Яруунын	«Улаан-Ярууна»	214…
Николаев А. Г.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	213…
Доржиева Д.	Бичурын	хониной совхоз	210…
Эрдынеева Д. Б.	Кударын	Ждановай нэр.	209…
Игумнова Н. И.	Кударын	«Путь к коммунизму»	208…
Афанасьева М. С.	Кударын	«Путь Октября»	205…
Емельянова А. И.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	206…
Васильева М. Г.	Заиграйн	«Кр. опытник»	205…
Чулкова О.	Заиграйн	«Кр. опытник»	203…
Мизбахова М.	Кяхтын	Калининай нэр.	202…
Юдаева М. А.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	202…
Мергинева Е.	Иволгын	«Авангард»	201…
Чумакова М. В.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	200…
Кравцева Е.	Тарбагатайн	«Рассвет»	200…
Цыбикова Д.	Зэдын	Доржи Банзаровай нэр.	199…
Курдюкова А. В.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	19…
Базарова Д.	Яруунын	«Улаан-Ярууна»	19…
Васильева З.	Заиграйн	«Кр. опытник»	197…
Колобова Л. П.	Кударын	«Путь Октября»	197…
Хайдунова К. М.	Зэдын	«Октябрь»	197…
Челбунина И.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	197…
Грешилова Е.	Яруунын	Ворошиловай нэр.	196…
Патрахина Е. Д.	Прибайкальска	«Путь Ленина»	195…
Доржиева Л.	Хориин	«Улаан Одон»	195…
Зайцева С. С.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	194…
Загузина Л.	Иволгын	Булганинай нэр.	194…
Висильева М. И.	Бичурын	Ленинэй нэр.	193…
Степанова Л. А.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	192…
Токмакова Л. И.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	190…
Кузнецова А. Ф.	Мухаршэбэрэй	«Гигант»	189…
Козлова П. П.	Прибайкальска	«Путь Ленина»	189…
Тырина А. П.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	189…
Федотова З.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	189…
Баторова Н.	Бичурын	хониной совхоз	189…
Кушнарева И. К.	Тарбагатайн	Ленинэй нэр.	188…
Дылыкова О. Б.	Кударын	Ждановай нэр.	187…
Галсанова Ц. Х.	Зэдын	Доржи Банзаровай нэр.	187…
Батышева Е. П.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	187…
Попкова М. П.	Иволгын	III-я пятилетка	187…
Рахматулина Т	Кяхтын	Калининай нэр.	187…
Бабарикина К. А.	Кударын	«Путь к коммунизму»	186…
Васильева В. С.	Прибайкальска	Чкаловай нэр.	186…
Замбалаева Д.	Кяхтын	Калининай нэр.	186…
Шустова М.	Кяхтын	Ленинэй нэр.	186…
Снеткова Н. П.	Хориин	«Красный партизан»	185…
Лубсанова Х.	Зэдын	Доржи Банзаровай нэр.	184…
Балданова Ц.	Яруунын	«Улаан-Ярууна»	184…
Мельникова Е.	Заиграйн	«Кр. опытник»	184…
Наленых А.	Иволгын	«Авангард»	183…
Бадмаева И. Д.	Кударын	Ворошиловай нэр.	183…
Доржиева Ц.	Яруунын	«Улаан-Ярууна»	183…
Минибаева С.	Заиграйн	«Кр. опытник»	182…
Шоймполова З.	Бичурын	хониной совхоз	18…
Казазаева А. П.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	182…
Власова Е. П.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	182…
Батышева В. В.	Иволгын	«Авангард»	182…
Цыренова Ц.	Яруунын	«Улаан-Ярууна»	182…
Юнь-Тянь В. Ф.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	181…
Курдюкова М. Ф.	Прибайкальска	Хрущевой нэр.	181…
Сагаханова Е.	Заиграйн	«Коммунизм»	181…
Посохоева Т. В.	Кударын	«Путь к коммунизму»	181…
Пунсукова Е.	Яруунын	«Улаан-Ярууна»	180…
Яковлева Е. З.	Кударын	«Путь Октября»	180…
Баженова З. Е.	Бичурын	Сталинай нэр.	180…
Степанова М. П.	Бичурын	Ленинэй нэр.	180…

Иимэээр хандажа болохогүй

Гахай олоор үсхэжэ, тарган мяха ехээр абаха гээшэ орон дотороо мяха абалгые дээшэлүүлхэ шухала арга нүхэсэл мүн. Энэ хэрэгтэ Хориин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой хүтэлбэрилэгшэд хайша хэрэгээр хандана гээ һаа алдуу болохогүй.

Эндэ гахайн һайн байра мүнөө болотор байхагүй. Хуушануудыншье үмхиржэ муудашанхай. Фермэ дээрэ эдеэ буйлуулха түхеэрэлгэ байхагүй, тэрэнь шэрэм тогоон соо шанагдана. Зундаа һайн бэлшээритэй газарта фермэеэ нүүлгэдэггүй, тиимэһээ гахайнууд үбэлэйнгоо шэбхэ дээрэ зуһадаг.

Гахайнуудынь наһаараа, эрэ эмэ рээ, ехэ багаараа илгагдаагүй, бу... та суг байлгагдана.

Хабарай эхин һараһаа хойшо ... хайнуудаа шахажа байнабди гэжэ ... бэеэ мэхэлээд байһаниинь һая эли... бэ. Гүрэндэ тушаагдаһан 18 «... хамал» гахайнь тус бүридөө мин... 54 килограмм татаба. **Д. Даши...**

Бурят театрын 26-ды сезон

1957 оной октябриин 22-то нээгдэхэнь

★ ★

ОКТЯБРИИН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

Бурят-монгол драмын театрын коллектив мүнөө үедэ Агуухэ Октябриин революциин дүшэдэхи жэлэй ойдо эсэшэ шалгүйгөөр бэлдэжэ байна. Хорин зургаадахи сезоноо бидэнэр октябриин ...то «Барометр шуурга харуулна» гэжэ зүжэгөөр эхилхэмнай. «Кремлиин курантнууд» гэһэн Н. Погодиной зүжэгые Агуухэ Октябриин 40-... ойн үдэрнүүдтэ харуулхабди. Энэ мэ... зүжэгые манай ... режиссер Сахи... бэлдэжэ байна. ... түмэнэй вождь Агуухэ Ленинэй ролы ... БМАССР-эй гавьяата артист И. Миронов наадахань.

Энэ жэлдэ манай театрын тогтоһоор 25 ... ой гүйсэжэ, рес... ... манай ажал... энэ һайндэр де... ... һарада тэмдэг... ...нь. Инмэ шухала ... үдэр... ...тэ харуулхаяа ... Шагжинай «Хаба... дуун» гэжэ зүжэг ...дэнэбди. 1927—28 ...дта бурят нюта... ...да болоһон ангиин ... ...элые һонирхол... ...оор харуулһан энэ ...жэгые театр харагшад хүндэтэй дээрэ ...жа абаха аабза гэжэ найдагдана ...

1950 ондо Москвада болохо литература, искусствын декадада харуулхаар ...ой болон дэлхэйн драматургнуу... А. Грибоедовэй — «Ухаанай ехэ...һээ уй гашуудал», В. Шекспирэй «Лир хаан» гэһэн зүжэгүүдые, тии... Ц. Шагжинай «Будамшуу», Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуурые» һэргээн заһажа табиха байнабди.

Ленинградска Островскиин нэрэмжэтэ театральна институт дүүргэжэ ябаһан бурят студентнэр энэ зун театртамнай практика гараа. Гоголиин «Ревизор», Чеховэй—«Ваня абга», Лопе де Вегын — «Собака на сене» гэһэн зүжэгүүдтэ эдэ залуушуулнай яһала һайнаар наадаһан байна. Эдэнэр 1958 оной июньдэ нютагаа бусахадаа, булта манай театрта хүдэлхэ юм.

Мүнөө үеын байдал харуулһан зүжэгүүд хараа байса үсөөдэнэ. Н. Балдано, Ц. Жимбиев, Д. Батожабай, Ц. Бадмаев гэгшэд шэнэ зүжэгүүдые бэшэдэг гээшэ. Зүгөөр, сэхынь хэлэбэл, нүхэднай дэншье һаа удаан хүдэлнэ даа. Тиибэшье, драматургнууднай мүнөө үеын шухала шухала юумэнүүдые харуулһан гүнзэгы удхатай зүжэгүүдые бидэндээ асарха аабза гэжэ манай театр найдана гээшэ.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин дүшэн жэлэй ойдо зорюулан, СССР-эй драматическа театрнуудай фестивальда манайхин хабаадалсажа, өөрынгөө репертуарта Д. Батожабайн «Барометр шуурга харуулна», Ц. Шагжинай «Түрүүшын жэл» хоёрые табиха юм.

Ц. БАЛБАРОВ,
Гүрэнэй бурят драмын театрын директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Барометр шуурга харуулна» гэжэ зүжэгэй нэгэ зүйл.

Бурят-монгол драмын театр

Бурят-Монголой гүрэнэй драмтеатрын нээгдэһэнэй баяр ёһолол 1932 оной июлиин 7-до болоһон юм. Энэ театрын тогтоходонь, эндэхи искусствын техникум анхан дүүргэһэн 15 артистнар ажаллажа эхилһэн байна. Н. Балданогой «Таһалдал» гэжэ пьесэ тус театрын түрүүшын зүжэг болон табигдаа һэн гэхэ.

Тэрэ гэһээр удаан саг, олохон жэл үнгэрөө. Бурят-Монголой драмтеатрынхид үбэлэй янгинама хүйтэнһөө тунхарингүй, зунай ааяма халуунһаа зуг татангүй үнэн сэхээр ажаллажа, арад зондо хэдэн олон зүжэгүүдые: ородой агуухэ классигуудай, мүн баһа Европын классигуудай, бүхы совет ба бурят-монгол уранзохёолшодой зүжэгүүдые тааруулан табижа харуулаа.

Бурят драмын театрын анха түрүүн тогтоходонь, Михаил Хаптагаев залуу коллективэй уранһайханай ударидагша боложо, өөрынгөө бэлиг шадабарииые бага бэшээр харуулһан юм. Композитор П. Берлинский мүн тэрэ үдэрһөө хойшо бурят арадай дуунуудые олоор суглуулжа, манай театрын хэдэн олон зүжэгүүдые хүгжэмөөр шэмэглэһэн байна.

Бурят драмын театр тогтоһон сагһаа эхилээд, мүнөөдэр хүрэтэр арад зонойнгоо дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулһаниинь элитэ. Орон дотор социализмын байгуулагдажа, колхозуудай эмхидхэгдэжэ байхада, ангиин дайсад энэ хэрэгтэ али болохоор хоро хүргэхэ, һаад хэхэ гэжэ оролдоһон юм. Тэдэнэй муу муухай аашые арад зоной урда балшыса харуулха гээшэ угаа шухала байгаа. Үзэл бодолой талаар үргэлжэлжэ байгаа энэ тэмсэлэй үедэ манай шэнэ тогтоһон театрын артистнууд арад зондоо, коммунистическэ партида үнэн сэхээр алба хэһэн түүхэ намтартай.

Манай бурят театрынхидай шадабари мэргэжэлэй хүгжэн һалбаралгада ород театрын коллектив ахадүү ёһоной творческо ехэ туһа хүргөө һэн. Ород театрын режиссёр А. Миронский уранзохёолшо А. Шадаевтай хамта «Барьеры» гэжэ пьесэ бэшэлсэхэһээ гадна, хэдэн пьесэнүүдые бурят театрта табиха зүжэгүүд болгон найруулжа үгэһэн юм.

1933—1934 онуудта бурят театр нэгэ шэнэ кинокартина буулгалгада хабаадахаяа Крым ошоһон зам зуураа Москва хотодо тогтожо, түб хотын ехэ театрнуудта олохон зүжэгүүдые хараһан, советскэ искусствын ехэ мэргэжэлтэд—В. Массалитинова, Н. Баталов гэгшэдтэй уулзажа, зүбшэл заабари абаһан байгаа. Энээнһээ гадна, манай театрын артистнууд Н. Гоголиин «Ревизор», А. Смолянай, И. Штокын «Отважный трус» гэхэ мэтэ зүжэгүүдэй репетициие Москвагай мэргэжэл ехэтэй режиссёрнуудай хүтэлбэри доро хэжэ захалаа һэн.

Мария Шамбуева Гомбожап Цыдынжапов хоёр манай драмтеатрые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсан, ехэхэн оролдолго гаргаһыень тэмдэглэмээр.

1940 ондо бурят драмын театр эрдэм мэргэжэл түгэс режиссёрнуудтай, артистнуудтай профессиональна театрнуудай нэтэн болоод байгаа. Театрын коллектив арад зоной ажабайдалһаа гээгдэнгүй, ухаан бодолойнь эрилтые бүрин хангажа, коммунизм байгуулхын түлөө олониитын тэмсэлдэ шударгыгаар хабаадалсаа.

1940 ондо Москва хотодо болоһон декадын бэлэдхэлдэ советскэ искусствын дээдэ мэргэжэлтэд—И. Туманов, И. Моисеев болон бусад хабаадажа, манай искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэ маша ехэ туһа хүргэһэниинь хэзээдэшье мартагдахагүй.

...Тэрэ гэһээр үдэр сагууд үнгэржэл байна. Республика доторнай уужам, гоё клубууд колхоз, совхоз бүхэндэ баригдаа. Бурят драмын театр 50 шахуу хүнтэй, хоёр бригада болон жэл бүри хүдөө гаража, шэнэ шэнэ зүжэгүүдые харуулдаг. Арба гаран залуушуул Ленинградай театральна институт дүүргээд, ерэхэ жэл манай театрта ерэхэнь. Байгша оной октябриин 22-то нээгдэхээ байгаа шэнэ, 26-дахи сезондоо бурят драмын театр удхаар баян, найруулгаар һайн зүжэгүүдые табижа, арад зондоо һонирхуулха хүсэлэнтэй.

★ ★

ХАМСЫГАА ШАМАЖА ОРОХОМНАЙ

Ажабайдал мэдэхэ гээшэ тон шухала байна. Жэшээнь, бурят драмын театрынхид ехэнхи сагаа хүдөөгөөр ябажа үнгэргэдэг. Энэнь манай артистнарта тон ехэ туһатай. Юуб гэхэдэ, мүнөө үеын хүдөөгэй байдал тухай ямар нэгэ зүжэг шэнээр табиха болоходоо, колхозуудаар ябаһанаа, тэндэ хүнүүдтэй хөөрэлдэһэнөө һанажа, ядамаргүйгөөр ажалланабди. Тиихэдэ нам шэнги, һая һургуули дүүргэһэн, ажабайдал үшөө мууса мэдэхэ хүндэ бүришье туһатай.

Би хоёр жэлэй саада тээ Москвагай театральна институт дүүргэжэ нютагтаа ерээд, аха нүхэдтэеэ ажаллажа байна гээшэб. Залуу режиссёрто бэрхэшээл хэзээшье ушардаг. Зүгөөр коллективэйнгээ туһаламжаар зургаан зүжэг табяад байнаб. Тэдэнэй тоодо дэлхэйн классическашье репертуарһаа абтаһан, мүн советскэ драматургнуудай зохёоһон зүжэгүүд бии. Жэшээнь, хүдөөгэй агрономоор хүдэлдэг Зубенкын бэшэһэн «Хонишод» гэжэ зүжэгые автортайнь хамта нэтэрүүгээр заһаа, мүлеэ, тааруулаабди. Тэрээнээ хүдөөгөөр харуулжа ябахадамнай, хүнүүд яһала һонирхоно. Хитадай драматург Цао-Юй гэгшын «Сэлмэг тэнгэри», Франкогой «Хулгайлагдаһан жаргал» гэһэн зүжэгүүд баһал ехэ һургуули боложо үгөө. Тиихэдэ Горькиин «Дайсад» лэ юунһээшье хатуу юумэнь байгаа. Энэ зүжэгые табилга театрын артистнарай мэргэжэлые дээшэлүүлгэдэ даамайханаар туһалһан байха.

Декадын болохо үедэ мэргэжэл шадабаряа Москвагай ажалшадта харуулхамнай гээшэ. Ямар дутуу дундатай, илалта түйлалтатай байһамнай элирэн гарахань. Сэхынь хэлэхэдэ: манай артистнар Москвада харуулха шадабаритай байна. Зүгөөр, юу харуулха бибди гэһэн асуудал гараадхина. Мүнөө яһала һайн гэхээр нэгэ хэдыхэн зүжэгтэйшье һаа, репертуарнай үшөөл һанаандамнай хүрэнэгүй.

Түбһэн театр Шекспиртэ аһадаггүй юм. Манайхин декадын үедэ «Лир хаание» харуулха гэлсээбди. Артистнарайнгаа арга боломжые хаража үзөөд байхадаа, энэ зүжэгые харуулхал байхабди гэжэ һананаб. Зүгөөр, хүнэй зүрхэ хүдэлгэмэ зүжэг зохёохын тула, хара хүлһэнэйнгөө гаратар хүдэлхэ сагнай одоол энэ гээшэ.

Ф. САХИРОВ,
режиссёр.

АРТИСТНАР ИИГЭЖЭ ХӨӨРЭНЭ:

С. Б. Рабсалов

Аяар хорин зургаадахи сезомнай нээгдэбэ. Һанаад үзэхэдэ, ехэл гайхалтай. Бидэ һаяхан лэ шандаганай һүүлээр һахал хэжэ ябаад лэ, Хэжэнгын нютагуудаар ганса акттай пьесэнүүдые табидаг бэлэйбди. Теэд тэрэ гэһээр гушаад жэл болошобо гээшэл даа. Тиихэдэ Хоца Намсараевай богонихон зохёолнуудые болоод, өөһэдынгөөшье таталуулжархиһан юумэнүүдые хүндэ харуулагша һэмди.

1933 ондо «Жэгдэн» гэжэ зүжэгтэ барлаг Буладые наадаһанһаа эхилээд, М. Горькиин «Дайсад» гэһэн пьесэдэ Михаилые наадатараа нилээд олохон сценэ дээрэ гарагдаа. «Түрүүшын жэлдэ» — Дугар бухгалтерые, «Барометр шуурга харуулна» гэжэ зүжэгтэ — Максимые, «Будамшууда» — ламые, «Нүгөө талада» гэһэн зүжэгтэ Пржедецкиие, «Хоёр ноёной зарсада» Ломбардиие болон бусад рольнуудта наадааб. Зүгөөр сэхынь хэлэхэдэ, манай бурят-монгол уранзохёолшод пьесэнүүдые үшөөл үсөөнөөр бэшэнэ.

Бидэнэр ехэнхинь хүдөөгөөр гастрольдо ябанабди. Тиихэдээ элдэб олон ...уудтай уулзаха, ярилдаха, тэдэнэй үгэ шагнаха саг болодог. «Түрүүшын жэл» ...э зүжэгые хүдөөгэйхид аргагүй гоёшоожо харадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, драматург Шагжин һүүлэй үедэ колхоздо боложо байһан хубилалтануудые зарим нэгэ ...аһаань таарасатай зохидоор харуулжа шадаа.

Агуухэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойе угтуулан, «Барометр шуурга харуулна» гэжэ В. И. Ленинэй шаби, гайхамшагта революционер И. В. Бабушкин тухай пьесээ харуулхабди. Хүдөөгэй малшанһаа артист хүрэтэр ургаһан ...да сценэ дээрэһээ арад зондо үнэниие ойлгуулжа, коммунизм тээшэ уриха ...гээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхые оролдон, Эхэ оронойнгоо, Коммунис партиингаа ашыень харюулан ажаллахада ямар ехэ жаргал гээшэб!

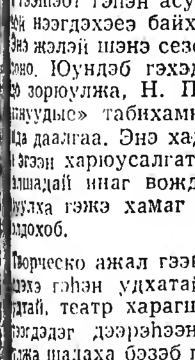
Ю. П. Шангина

Бурядай театрын бии боложо байха сагһаа эхилээд, би ото тэрээнтэй ябалсааб. Аһан түрүүн ямар өөдэгүй амитад ябаа һэмбибди? Харин мүнөө харахадамни, сэдьхэл хүдэлгэмэ байна. Манай театрын түрүүшын сезон 1932 оной июлиин долоондо нээгдээгшэ һэн. Тиихэдэ түрүүшын арбан табан хүн Намжил Балданогой «Таһалдал» гэжэ зүжэгые харуулаа һэмди, тиихэдэ Сэрмаа хүгшэниие би наадаа бэлэйб. Тэрээнһээ хойшо жараад роль наадааб.

Бидэнэй ургалгада ород арадай искусствын мэргэжэлтэд аргагүй ехэ туһа хүргөө. Нэгэ үедэ шэнэ кинодо наадахаяа Ялта зорижо ябахадаа, бидэ бурят артистнар Москвада зориюута тогтоо бэлэйбди. Тиихэдэмнай Бага театрта ородой искусствын агуухэ шадабаритад болохо А. Яблочкина, Е. Турчанинова, П. М. Садовский гэгшэд бидэнтэй энэрхы инагаар хөөрэлдэжэ, театраа харуулаа, яагаад наададагаа, хайшан гэдэгээ тон һайн һаналаар ойлгуулаа бэлэй.

И. Е. Миронов

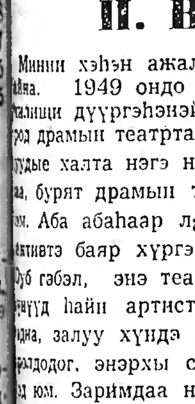

Ямар зүжэгүүд табигдаха, ямар рольнуудые наадахамни гээшэб? гэһэн асуудал артист бүхэнэй урда, шэнэ сезон нээгдэхээ байхада гарадаг юм.

Энэ жэлэй шэнэ сезон урда урдынхиһаа онсо өөрэ байха гээшэ. Юундэб гэхэдэ, Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулжа, Н. Погодиной бэшэһэн «Кремлиин курантнуудые» табихамнай. В. И. Ленинэй роль наадахые намда даалгаа. Энэ хадаа минии наадаһан бүхы рольнуудһаа эгээн харюусалгатай роль болохо байна. Бүхэдэлхэйн ажалшадай инаг вождь, багша Ленинэй образые зүбөөр харуулха гэжэ хамаг бүхы хаба шадалаараа шармайн оролдохоб.

Творческо ажал гээшэмнай хара бэеэ хараад, гансааран хэхэ гэһэн удхатай бэшэ, харин бусад бүхы артистнартай, театр харагшадтай зүбшэлдэн, хамтын хүсөөр бэелүүлэгдэдэг дээрэһээнь, энэ харюусалгата образые хаа... шадаха бэзэб гэжэ найданам.

Н. В. Шапова

Минии хэһэн ажал үшөөл бага байна. 1949 ондо Улан-Удын ...алищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр ород драмын театрта заахан рольнуудые халта нэгэ наадаад байтараа, бурят драмын театрта абтаа юм. Аба абаһаар лэ эндэхи коллективтэ баяр хүргэхэ уялгатайб. Юуб гэбэл, энэ театрта хүдэлдэг ...нүүд һайн артистнар байхаһаа гадна, залуу хүндэ туһалха гэжэ оролдодог, энэрхы сэдьхэлтэй нүхэд юм. Заримдаа нэгэ юумэндэ ...алдаад абабалшни, шадаха зэргээрээ заажа үгэдэг. Минии багша, БМАССР-эй арадай артист В. К. Халматов абаһан ролёо ...ээр наадахые заадаг.

Минии түрүүшын шухала роль—Островскиин Катерина байһан юм. Тэрээнһээ хойшо олон зүжэгүүдтэ наадааб. 26-дахи сезомнай нээгдэхэнь. Энэ сезондо юу хүсэнэбши гэбэл: мүнөө үеын эхэнэрнүүдэй роль наадаха хүсэлтэйб. Тэдэнэй үнэнтэ образые зүбөөр оложо, арад зондоо харуулха һанаатайб.

С. Уладаева

Агуухэ Октябриин революци эхэнэрнүүдтэ үргэн харгы нээжэ үгөө. Урданай зоболонто байдал тухай миил дуулгабарида мэдэхэб. Тиигээшье һаа урданай басагад Сэсэгмаагай (Ж. Тумуновай «Сэсэгмаа»), Гэрэлэй («Будамшуу»), Улаа ханай («Тайшаагай ташуур») рольнуудые наададагби. Харин мүнөөнэй басагадуудые наадахадамни, намда һураггүй дүтэ, ойлгосотой байдаг. А. М. Горькиин «Дайсад» гэжэ зүжэгтэ Надиин роль наадаһамни намда ехэхэн һургаал боложо үгөө.

Би багаһаа хойшо нааданда абьяастай һэм. Үшөө долоотой байхадаа дэбхэрхэ хатарха болоод, дуу шуу дуулаха һөөл юумэн ябадаг һэм. Саашань Чесанада самодеятельностьдэ орожо, Хэжэнгын аймагһаа Улан-Удэ уранһайханай харалгада ерэһээр яаһаар—аха нүхэдэйнгөө туһаар мүнөө хадаа энэ болоод ябанаб. Зүгөөр, ябан ошон яажаб даа театральна институтда орожо. дээдэ эрдэм олохо, ёһото мэргэжэлдэ һураха хүсэлэн бии.

В. Г. Самандуев

Би театрта һаяшаг ерэһэнби. Таба зургаан жэлэй саада тээ Хэжэнгээр «Тайшаагай ташуур» табилсажа, аймагай Культурын байшангай самодеятельностьтэй концерт наада харуулжа ябахадаа, Гүрэнэй театрта профессиональна артист болохоб гэжэ ухаандаа оруулагшагүй һэм. Харин теэд хүдөөгэй уранһайханай харалгын Улан-Удэдэ болоходонь, би хэжэнгынхидээр «Тайшаагай ташуурта» Гүрэмбые наадаа һэм. Тэрэнэй һүүлээр намайе бурят драмын театрта үлөөгээ. Гусейн Мухтаровай «Бүлын нэрэ хүндэ» гэһэн зүжэгтэ бухгалтер Алты гэдэгые наадааб, тэрэ хадаа минии түрүүшын рольни гээшэ. Саашань «Агуухэ түүдэгтэ» — Нанзатовые, Балабан Собко хоёрой «Зуун миллион» гэжэ зүжэгтэ Марик Штибнер наадаһан байнаб. Минии зорилго хадаа К. С. Станиславскиин оньһо заабаринуудые оюундаа хүрэтэр ойлгожо абаха, ажабайдалые алишье талаһаань мэдэдэг болохо ёһотой байнаб.

АРТИСТНАР ИИГЭЖЭ ХӨӨРЭНЭ:

В. К. Халматов

Театрын шэнэ сезоной эхилэлгэ артист бүхэнэй творческо һайндэр гэжэ хэлэбэл алдуу болохогүй. Бурят драмын театрын тогтохоһоо хойшо 25 жэлэй туршада нээгдэһэн 26-дахи шэнэ сезондо бултандань хабаадажа, олохон роль наадаһан байнаб. Тиигэбэшье, мүнөө жэлэй, 1957 оной шэнэ сезон манай театрын артистнуудта, илангаяа намда, хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү ехэ харюусалгатай, һонин байхаар хүлеэгдэнэ. Совет засагай тогтоһоор 40 жэлэй ойн ехэ һайндэрые угтуулхаһаа гадна, 1959 оной эхеэр Москвада болохо искусство ба литературын декадада бэлэдхэлые угтуулан, манай театр шэнэ сезоноо нээхэнь.

25 жэлэй туршада 80 гаран образ бэлдэжэ наадаһан байнаб. Ядаха, шадаха ушар али олон ушардаг байгаа. Агуухэ Ленинэй хүтэлбэреэр Совет засаг тогтооход, ажалшан арадай баяр, жаргалта байдал мандуулхын түлөө ами бэеэ хайрлангүй тэмсэһэн габьяата баатарнуудай образуудые бэлдэхэдээ, тэдэнэй унтаршагүй зориг, сэсэн бодол, арад зондоо инаг дуратай байһые эли тодоор харуулха зорилго табидаг байгааб. Мүнөөнэй сезондо «Барометр шуурга харуулна» гэһэн Д. Батожабайн зүжэгэй гол геройн—Иван Бабушкинай образые шэнжэлэн бэлэдхэхэһээ гадна, Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэдэг зүжэг соохи Ёлбой ноёной, «Түрүүшын жэл» гэжэ зүжэгтэ Зоригто Эрдынеевичын ба бусад олон рольнуудые наадаха байнаб.

С. М. Халтагарова

Артист бүхэн наадахаар бэлдэжэ байһан образоо арад зондо ойлгосотой, тодоор харуулхын тула ажабайдал һайн мэдэхэ ушартай. Хэдэн олон образуудые бэлдээд, Бурят нютагай булан тохой бүхэндэ ябажа, урдын урсахан гэрнүүдһээ эхилээд, колхозууд, совхозуудай ехэ ехэ клубууд соогуур, театрын сценэ дээрэ олон жэлдэ наадаһан байнаб. Минии энэ зам арад зонойнгоо ажабайдалтай һайн танилсаха, үнэн зүбөөр, уран шадамараар харуулха хэрэгтэм ехээр туһалдаг байгаа.

Нютагай байдал дээрэ бэшэгдэһэн пьесэнүүдһээ: Дожоохой (Х. Намсараевай «Жаргалай түлхюурһээ»), Должод (Ж. Тумуновай «Сэсэгмаһаа»), Зурбаан (Д. Батожабайн «Дойбод сохилгоһоо») гэхэ мэтэ ба ондоошье олон образуудые заримдаа бэлэхэнээр, заримдаа бэрхэшээлтэйгээр бэлдэдэг байгааб.

Мүнөө нээгдэхэеэ байгаа шэнэ сезондо Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэжэ пьесэдэ хүүгэдтэй эхэнэр боложо наадахые намда даалганхай. Энэ роль зааханшье бол, ородой агуухэ революциин үе сагые, арад зоной эмэлзэлгые һайтар шэнжэлжэ үзэнгүй наадахын аргагүй.

Ж. М. Иванов

Эдир наһандаа Алайрай талада газар хахалжа ябахадаа, өөрынгөө дархалһан хуураар наададаг, дуу дууладаг бэлэйб. Нютагай залуушуулай наада зугааһаа гээгдэдэггүй һэм. Нэгэтэ хуураар наадажа һуутарни, тэрээ руу өөрынгөө хэрэгээр ябаһан милициин нэгэ хүдэлмэришэн хажуудам ерээд, ши бэлигтэй байнаш, город ошохо ёһотойш гэжэ ухаа заагаа бэлэй. 1931 ондо искусствын техникумдэ ороод, бэшэ нүхэдөөрөө 1934 ондо дүүргээ һэм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо артистын ажал эрхилжэ байгшаб.

Манай театр залуушье һаа, ородой ба дэлхэйн классигуудай һайн һайн зүжэгүүдые табидаг болонхой. «Отеллодо» Яго, «Муу мэхэ ба инаг дуран» гэжэ зүжэгтэ Миллер боложо наадагшамни — минии шухала рольнууд болоно.

Абари зангаараа гэхэ гү, угышье һаа, оюун бэлигээрээ гэхэдэ ямар юм, хүхюу, дуутай шуутай хүнүүдые наадаха дуратайб. Зүгөөр, тиимээр наадаха зүжэгүүдэй үсөөн дээрэһээнь, уранзохёолшодой ама хараад лэ байха ушартай бологдоно.

Б. Б. Чернутов

Хорин зургаадахи сезон намда тон һонирхолтой байхаһаа гадна, ехэхэн харюусалгатай байна. Юундэб гэхэдэ, энэ сезомнай Агуухэ Октябриин дүшэн жэлэй ойтой тудалдаба.

Зүжэгэй удхые зүбөөр ойлгожо, декораци зураха, гоёоходоо авторай хэлэхэеэ һанаһан юумые улам эли тодо, улам ойлгосотой болгохо ёһотой. Эгээ мүнөө үедэ Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэжэ зүжэгые шэмэглэн гоёожо байнаб.

Саашанхи түсэбүүдни Москва городто болохо бурят-монгол арадай искусство болон литературын декадатай холбоотой. Тэндэ табигдаха Шекспирэй «Лир хаан» гэһэн зүжэгые шэмэглэхэ ...жэ намда даалгагданхай. Энэ ехэл ажал даа. Тэрэ үеын байдалые мэдэхэһээ гадна, английска драматургын бүхы зохёолнуудай удхые ойлгоһон хойноо, декораци зуража эхилхэ ёһотойб.

Мүн баһа Бурядай мэдээжэ уранзохёолшо Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуурые», Ц. Шагжинай «Будамшууе» шэмэглэхэ байнаб.

Колхозой шэнэ барилганууд

Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз культурна ажабайдалай, ажахын болон бусад гэр байрануудые олоор барина. Мүнөө нэгэ культбаза баригдажа дүүргэгдээ.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ой болотор мал ажалай городок баригдажа дүүргэгдэхэнь. Тэдэнэй тоодо үнеэдэй байха дүрбэн рядтай шулуун байра, ууралаар дулаасуулагдаха гахайн нэгэ байра шулуугаар баригдажа байна. Мүн эндэ хүдэлмэрилхэ малшадай хамтын гэр ууралаар дулаасуулагдахаар баригдана. Энэ хамтын гэр соо зуугаад хүнэй багтаха культбазын таhаг бии. Культбазын дэргэдэ лекци, элидхэл хэгдэхэ, кино, концерт харуулагдаха аргатай. Олон фотомонтаж, плакадууд эмхидхэгдэхэ, библиотечкэ хүдэлмэрилхэ, шэнэ газетэ, журналнууд хододоо бии байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: культбазын барилга (дээдэ зураг). Гэрые ууралаар дулаасуулха батарейнууд хабсаргагдажа байна.

А. Мантаев.

Олон бригада мүрысэнэ

Зэдын комбинадай олон мянган хүдэлмэришэд Октябриингаа hайндэрые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө тэмсэhээр үнинэй. Вольфрам, молибденэй рудагаар ашаалагдаhан вагонууд, автомашинанууд шанаржуулгын фабрикада удаа дараалан ерэжэл байна. Һүүлэй үедэ үнэтэ металлай руда малталга эрид дээшэлээ.

Комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ Первомайскын руднигайхид эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эндэхи хүдэлмэришэдэй коллектив молибденэй руда малталгаар hара бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэhэнэйнгөө түлөө комбинадайнгаа дамжуулгын Улаан тугые алдангүй барижа ябана. Шулуу үрмэдэдэг станогой машинистнар нүхэд Шульгин, Батурин, Полютов болон бусад Октябриин hайндэрэй хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа hайнаар дүүргэжэ, бусадта оролдосотой ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Тэрэшэлэн Баян голой нүүрhэ малтагшад Октябриингаа hайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Нүхэд Арцебасов, Земмер гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригаданууд хододоо түрүүлжэ ябана. Иигэжэ Зэдын комбинадта эдэ үдэрнүүдтэ хэдэн олон бригаданууд мүрысэн хүдэлмэрилжэ, гүрэнэй түсэбые уридшалан дүүргэжэ байна.

Д. Цыренов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

СССР-эй Оборонын министр маршал Г. К. Жуков Югославида айлшалжа байна

БЕЛГРАД, октябриин 15. (ТАСС). Советскэ Союзай Оборонын министр маршал Г. К. Жуков, мүн тэрээнтэй хамта ябалсаhан хүнүүд Югославяар ябажа байhанаа октябриин 15-да Белград бусажа ерээ.

Арадай Оборонын хэрэгүүдээр гүрэнэй секретарь армиин генерал И. Гошняк болон Югославиин арадай армиин генеральна штабай начальник генерал-полковник Л. Вучкович гэгшэд маршал Г. К. Жуковтай хамта Белград бусаа.

Мүн Югославида байдаг Советскэ Союзай элшэн сайд И. К. Замчевский Белград бусажа ерээ.

Арадай Оборонын хэрэгүүдээр гүрэнэй секретариин орлогшо генерал-полковник О. Креачич, генерал-полковнигууд И. Рукавина, Б. Орешчанин, З. Улепич болон К. Падж гэгшэд маршал Г. К. Жуковые Белградай вокзал дээрэ угтажа байба.

„Бусадта орходоо булюу hайн байhанаа ородой эрдэмтэд үнэншэмэ элеэр харуулаа“

ОСЛО, октябриин 13. (ТАСС). Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха түрүүшын хэмэл одоной Советскэ Союзhаа амжалтатайгаар табигдаhан тухайнь Норвегиин хэблэл бэшэhээр. Одоной ябадал тухай, тэрэнэй ябажа байхада хэгдэhэн научна шэнжэлгэнүүд тухай, мүн одон тухай бусад оронуудта юун гэжэ хөөрэлдэжэ байhан тухайнь мэдээсэлнүүдые газетэнүүд урдынхидаал адли дэлгэрэнгыгээр толилhоор.

Ородууд хэмэл одые амжалтатайгаар табижа, ороноо хэтэ мүнхэдөө мартагдахаар бэшээр түүхэдэ оруулба гэжэ «Афтенпостен» газетэ бэшэнэ. «Түгэс хүсэтэй ракетэнүүдые зохёон дархалхадаа бусадhаа булюу hайн байhанаа ородой эрдэмтэд элитээр харуулаа гэжэ статья соо хэлэгдэнэ. Иимэ түргэн ябадалтай ракетын бүтээгдээд байхада, hарада болон бусад юртэмсэнүүдтэ ракетэнүүдые эльгээхэ арга боломжо олдобо гээшэ».

Араб оронуудай hаналаа нэгэдэлгэ

ТРИПОЛИ, октябриин 15. (ТАСС). Триполиин радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Египедэй бронемашинанууд болон ондоо түхэлэй буу зэбсэг октябриин 14-дэ Ливи асарагдаба.

Мүн Египедэй сэрэгэй түлөөлэгшэд эндэ ерээ. Тэдэнэр Ливиин солдадуудые Египедэй буу зэбсэг хэрэглүүлжэ hургаха юм.

«Энэ үзүүлэгдэhэн туhаламжа хадаа араб арадуудай hаналаа нэгэдэнги байhанайнь шэнэ гэршэ болоно» гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Энэл даа наагуураа нялуун, саагуураа гашуун „баруун оронуудай демократи“

РИМ, октябриин 12. (ТАСС). Сан-Маринын правительство тушаалhаа гараба гэжэ мэдээсэгдэhэн байна. Тушаалhаа гарахынгаа урда тээ тус правительство оронойнгоо арад зондо хандан иимэ мэдүүлгэ толилоо: «Италиин засагаархид «саг зуурын правительствые» мэдэржэ, республикые бусад нютагуудтай, оронуудтай ямаршье холбоогүй болгожо, «саг зуурын правительствода» зэбсэгтэ полициинхидые эльгээжэ, Сан-Маринын дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааран оролсоhон дээрэhээнь манай правительство яахашье аргагүй байдалда ороhон байна. Тиимэhээ ороноо 12 жэлэй туршада толгойлhонойнгоо hүүлээр Сан-Маринын арадай правительство эсэргүүсэлгээ болюулха гэжэ шиидхэбэ. Эхэ оронойнгоо аша туhые хараадаа абан, бидэнэр иимэ шиидхэбэри абаабди. Тиихэтээ хамта арад зондо харша ямаршье үйлэ хэрэг бидэнэр хээгүйбди, бидэнэр арад зоной бодото түлөөлэгшэдынь байгаабди. Тиимэhээ Сан-Маринын республика айхабтар бүдүүлиг хүсэрхэлгэдэ ортобо гэжэ манай правительство бүхы дэлхэйн арадуудта мэдүүлнэ. Хэлсээ хэхын түлөө, hунгалтын болотор хоёр талын түлөөлэгшэдые адли тэгшээр оруулhан шэнэ правительство байгуулхын түлөө оролдолгомнай ямаршье үрэгүй байха гэжэ ойлгоходоо бидэнэр засагаа орхёобди. Хойшодоо бидэнэр эрилтэнүүдээ табихабди, тиихэдээ арад зоноо даруу номгон, тэсэмгэй байхыень уряалнабди. Коммунизмын үзэл бодол заатагүй илан мандаха, республикамнай эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохо гэжэ бидэнэр үнэн зүрхэнhөө этигэдэгбди».

«Сан-Маринын республикые дарахын тулада христианско-демократическа партиин болон Дзолиин правительствын бүхы аппарадынь элсүүлэгдэhэн байна. Сан-Маринын зондо эсэргүүсэн тэмсэхэдэмнай, туhаламжа үзүүлыт гэжэ США-hаа гүйхыень гадаадынгаа хэрэгэй министртэ Дзоли даалгаа юм» гэжэ «Унита» газетэ бэшэнэ.

Франциин засагаархид Алжирай хүн зониие хэрзэгы шэрүүнээр хэhээнэ

ПАРИЖ, октябриин 12. (ТАСС). Алжирта боложо байгаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадые Франциин правительство улам шангаар мүрдэн хашадаг боложо байнхай. Алжирай хүн зониие саазалжа алаба, сүүдлэбэ, тушааба, нэгжэбэ гэhэн олон мэдээсэлнүүд хэблэлдэ үдэр бүри толилогдоно.

Константина городто октябриин 12-то Алжирай гурбан хүн саазалуулагдаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Бон городто Франциин сэрэгэй трибунал 11 хүниие алаха, 21 хүниие хоёрhоо табан жэл хүрэтэр болзортойгоор каторгада эльгээхэ гэжэ шиидхээ.

Мүн энээнтэй хамта Францида ажаhуудаг алжир зондо эсэргүү мүрдэлгэ улам шангадана. Алжир зоной hуудаг Марселиин кварталнуудта алжирайхидай хойноhоо ехэ «агналган» хэгдээ, мүн Реймсдэ иимэ «агналга» гурбан часhаа үлүү саг соо үргэлжэлөө гэжэ Парижай хэблэл мэдээсэнэ.

Франциин правительствын иигэжэ зоргоороо бүдүүлигээр аашалжа байхадань, Франциин бүхы ажалша зон зэбүүрхэн дураа гутана. Франциин Коммунистическэ партиин уряалаар бүхы орон дотор октябриин 17-до «Алжирта эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй үдэр» үнгэргэхэ гэжэ олониитын дунда бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

Аргентинэдэхи байдал

БУЭНОС-АЙРЕС, октябриин 15. (ТАСС). Аргентинэдэ түгшүүрилтэ шанга байдал тогтоо.

Һүүлэй үедэ юумэнэй сэн улам дээшэлжэ, ажалшадай ажабайдалай улам муудажа байhан дээрэhээ орон дотор забастовконуудай хүсэтэ долгин эбхэржэ, тэдээндэ ороной 62 профсоюзна нэгэдэл хабаадаа.

Забастовконуудые болюулхын тулада ниислэл хотодо болон Буэнос-Айрес гэжэ провинцида правительство хатуу шанга журам тогтоожо, забастовкодо хабаадагшадые, мүн профсоюзна хүтэлбэрилэгшэдые тушаажа эхилбэ.

Засагаархидай хатуу шанга хэмжээ абажа байгаашье hаань, табиhан эрилтээ бэелүүлхын түлөө ажалшад тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр. Аргентинын профсоюзай делегаци hаяхан республикын саг зуурын президент Арамбуру гэгшэтэй хоёрдохёо уулзажа, хүдэлмэришэдэй эрилтые тэрээндэ барюулба.

Президент Арамбуру табиhан эрилтыень дүүргэхэhээ арсаад, правительствынгаа үгэ дуулажа байхыень, мүн ээдтээ эбтэй эетэйгээр ажаhуухыень ажалшадые уряалаа.

Президентын иигэжэ мэдүүлхэдэ делегациин гэшүүд ехээр дураа гутаа. Правительствын экономическа политикань хубилгагдаха, хэдэн министрнүүд тушаалhаа гаргагдаха ёhотой гэhэн эрилтэ тэдэнэр табиба. Теэд правительство энэ эрилтыень дүүргэхэhээ мүн лэ арсаа.

Эдэ бүгэдэ дээрэhээ ажалшадай табиhан бүхы эрилтэнүүдые правительствын гүйсэд хангатарынь бүгэдэниитын забастовко дахин соносхохо тэhэн эрилтэ зарим профсоюзуудай түлөөлэгшэд табина.

Египедэй ахадүү ёhоо туhалхаяа хүсэhэндэ Сириин олониитэ баярл

ДАМАСК, октябриин 14. (ТА Хүсэеэ нэгэдүүлэн, оронуудаа гаалха тухай Египет Сири хоорондо хэгдэhэн хэлсээнэй октябриин 13-да Латакия ер Египедэй сэрэгые городой олон ган ажалшад халуунаар Империализмын, тэрэнэй туhа шадай зүгhөө заналтын хэг байхада, Египет Сири хоёро сээ нэгэдүүлэн бэеэ хамгаалх hэн hаналыень Сириин олон ехээр hайшаана.

Сиридэ Египедэй сэрэгэй ер тушаа хэлэхэдээ, Сириин ар генеральна штабай начальник рал Бизри иигэжэ мэдүүлбэ: М ороной хойто, урда зүгтэ зэб хүсэнүүдээ суглуулжа байhан периалистнууд гансал Сиритэй шэ, харин нэгэдэмэл араб изаг та оронуудтай тэмсэхэбди гэж дэжэ байг.

Советскэ Союз С тушаа hайн hанаат ахадүү ёhоной hанамжа баримтал

ДАМАСК, октябриин 14. (ТА Империализмда болон колониа да эсэргүү тэмсэлэй лигин митедэй хүтэлбэрилэгшэд Ха байдаг СССР-эй Генеральна сульствода ороо. Араб арад илангаяа Сириин арадай яhатанай аша туhые хамгаал рэгтэ Советскэ Союзай hайн наата, ахадүү ёhоной hа баримталhанайнь түлөө Сов правительствода, советскэ ар халуун баясхалан хүргэнэбди комитедэй зүгhөө шейх К Мансур мэдүүлээ.

Алжирта дайн үргэлжэлhөөр

ПАРИЖ, октябриин 15. (ТА Үнгэрэгшэ неделиин туршада циин сэрэгэй болон «Алжира циональна сүлөөрэлгын ар подразделениинүүдэй хоорондо hон тулалдаануудта 560 бүх шад алуулжа, 210 хүн плендэ Франциин талаhаа хэды хүнэ залhаниинь хэлэгдэнэгүй.

Ливанай президент мэдүүлгэ

БЕЙРУТ, октябриин 14. (Т Египедэй сэрэгэй Латакида б тай дашарамдуулан, Ливанай зидент Шамун Ливанда б США-гэй элшэн сайд Дональ гэгшэтэй яаралтай түргөөр жа, зэбсэгтэ тулалдаанай hаа, Ливан Сиридэ туhалха мэдүүлээ.

ТЕАТР

„НОЙРСОЖО БАЙҺАН ДАНГИНА“

Ородой баледэй түүхэдэ онсо hуури эзэлдэг «Нойрсожо байhан дангина» («Спящая красавица») соогоо оюун бэлигтэ Чайковский балет соохи үйлые хүгжэмтэй холбуулан найруулжа, балетнэ зүжэгэй орёо, олон ондоо нугалбариие хүгжэм дээрэ хүсэдөөр гаргажа шадаhан байна.

«Хун шубуута нуур» гэжэ балет бэшэхэдээ, баледэй искусствын гол үндэhые шэнэдхэн хубилгажа эхилээд, тэрэ зорилгоёо «Нойрсожо байhан дангина» соо дүүргэhэн байха юм.

Энэ балет-зүжэг 1890 оной январиин 3-да, Петербургда түрүүшынхеэ табигдажа, угаа ехэ амжалта туйлаад, классическа баледүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог болоhон, хэтэ мүнхэдөө тоологдохошье байна. Манай совет баледэйхид тус зохёолой удхые угаа шадамараар уудалан гаргахаhаа гадна, сценэ дээрэ наадахада орёо гэгшын үйлэ үзэгдэлнүүдыень тайлбарилан харуулжа шададаг байна.

«Нойрсожо байhан дангинын» либреттыень урданай уранзохёолшо И. Всеволжский бэшэhэн байгаа. Либреттын удхань иимэ: Аврора хатан хүүхэнэй тоонтые тайлгада энэрхы сэдьхэлтэй ахамад уригдаба. Хара hаналтай Карабос эхэнэрые урихаяа мартажархиhандань, хороо бусаланхай ерээд, Аврора 16 наhатайдаа зүүндэ хадхуулжа үхэхэ гэжэ абаралдаhан гэхэ. Амгалан анжаран сэдьхэлтэй Сирени hайхасаан Карабосой шэрүүн шиидхэбэриие болюулха эдитэй шэдитэй байhандаа, Авророые үхүүлэнгүй зуун жэлдэ нойрсуулба гэлэй. Аврорада үнэн зүрхэнhөө дурлаhан хан хүбүүнэй таалахада, тэрэнь таашааhаар амидыран hэрибэ гэхэ. Алдартай hайхан Аврора дангина, тэрээндэ дурлаhан Дезире хан хүбүүн хоёрто зорюулhан магтаал татаhан, үнэн бэшэ үльгэр түүхэдэ хэлсэгдэдэг хүнүүдэй баян бардам жагсаалаар тус балет дүүрэнэ.

«Нойрсожо байhан дангинын» либреттэнь арадай аман зохёолой үндэhэн удхые, үйлэ үзэгдэл, хүгжэлтэ хубилалтые тад буруугаар харуулжа, хан шэрээ тойрогшодой ахир бохир hанал хүсэлдэ таарал-дуулан зохёогдоhон байгаа.

Оюун бэлигтэ Чайковскиин найруулhан хүгжэмынь тэрэ либреттэтэй жэшээлэшэгүй уран hайхан, гүн удхатай байна. Бодото байдалhаашье, үльгэр түүхэhээшье хазагай удхатай либреттые Чайковскиин хүгжэм түгэс удхатай болотор дээшэнь үргэhэн байха юм. Баледэй хүгжэмэйнь гол удха юуб гэхэдэ, харатай гүрэтэй hаналтаниие үнэн зүб үзэл бодолтоной заатагүй булижа гарадагые харуулна.

«Нойрсожо байhан дангинын» түгэс удхые оперой театрын сценэ дээрэhээ тайлбарилан харуулха гээшэ нилээд бэрхэтэй хэрэг байhаниинь элитэ. Манай Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрынхид угаа ехэ оролдолго гаргажа, энэ зүжэгые өөhэдынгөө хүсөөр ажалшадта хэды дахин харуулаад байна. Театрын ахалагша балетмейстер М. Заславский иимэ орёо зүжэг табихадаа, олохон бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаhыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Нойрсожо байhан дангиные» табилсаhан артистнарай дундаhаа РСФСР-эй габьяата артистка Л. Сахьянова илангаяа hайнаар наадана. Эрид наhан дундаа сэнгэхэ дуратай, түргэ түргөөр абари зангаа хубилгадаг хан хүүхэн болоодшье байхадаа, нүхэр Л. Сахьянова уян нугархай бэетэй, урин зулгы зантайгаар харагдана. Баледэй хоёрдохи үйлэдэ Дезире гэгшын абархые хүлеэжэ, амигүй болсшоод байhан Авророые Л. Сахьянова ехэл шадамараар харуулна. Гурбадахи үйлэ соо Сахьянова залуухан бэри болоод хатаржа байхадаа, зол жаргалда, заха хизааргүй дуратай, амиды мэндэ ябаха ехэ хүсэлтэй байhанаа бэрхээр харуулжа, баледэй техникын орёо мэргэжэлые шудалжа шадаhанаа гэршэлнэ.

Дезире гэгшын рольдо БМАССР-эй габьяата артист С. Бадмаев, Л. Сахьяноваhаа дутуугүй гэхээр наадаба. Инаг дуранда толгойгоо эрьенхэй хан хүбүүн болоод, дурлаhан хүүхэнэйнгээ түлөө баатарлигаар тэмсэжэ байхадаа, шадамараар хатаран наадаhаниинь тэрэнэй оролдолго бэлиг хоёрой аша үрэ гэхэдэ болохоор.

Чайковскиин партитура соо Аврора Дезире хоёрой инаг дуран, эдир наhан, hүр жабхалан хоорондоо нягта холбоотой байhые онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Л. Сахьянова С. Бадмаев хоёр тус партитурын удхые тусгаар hайнаар гаргаа. Агууехэ композиторай хүсэл бодолые гүнзэгыгөөр ойлгоhон туладаа Л. Сахьянова, С. Бадмаев орёо хатарай онол аргануудые мэргээр хэрэглээ.

Амгалан сэдьхэлтэй Сирени хан хүүхэнэй рольдо артистка В. Кукол яhала барагаар наадана. В. Кукол арюун хүсэл бодолтой хүнэй инаг дурые абархын тула оролдожо байhан хан хүүхэн Сирениин абариие тодо тобогороор гаргажа шадаа.

Харатай гүрэтэй Карабос эхэнэрэй ролиие БМАССР-эй габьяата артистка Ю. Семенова наадаа. Карабосой зэрлиг зээрэгээр hүрэхэ дэбхэрхэ, модон мүсэтэй юумэдэл модохир хүжүүнээр хүдэлхэ, айхаар hүрдэхөөр аашалхыень Ю. Семенова тон тодоор харуулна. Оперо болон баледэй театрын артист В. Дамбиев Хүхы шубуунай хатар, артистнар Б. Хараев, К. Семянникова миисгэйн хатар, мүн артистнар Сапфиров, К. Осадчая ондоошье хатарнуудые баhал бэрхээр наадана. Гэбэшье, артист Б. Хараев сабхи үмдэhэн миисгэй боложо хатархадаа, миисгэйе hажаажа муухайгаар абяа гараад, зал соо татаба.

Олон зоной хабаадалгатай нүүд үшөөл дутагдалтай Ансамблиин хүгжэмшэд Ч скиин хүгжэмэй орёо, ирагуу ханиие, симфоническа т үшөөл хүсэд наринаар наада данагүй гэжэ хэлэмээр.

Баледэй хүгжэмые хүтэлбэ дирижёр В. Маймескул бүх титурые өөрөө hайнаар ойлго гадна, композиторай хүсэл бо оркестртэй дамжуулжа, хүгжэ гол удхые илгаруулан гарга ледэй түгэсхэлдэ амгалан сэ тэй Сирениин хүгжэм дахин да дажа, дурлалсаhан Аврора Д хоёрой хэтын жаргалай бата гэршэлнэ. Энэнь В. Маймес өөрөө hанажа табиhан түгэсх

«Нойрсожо байhан данги 1890 ондо эгээн түрүүн та hанhаа хойшо наадагдаагүй дохи үйлын, хоёрдохи кар антракт—скрипкээр наадад лые БМАССР-эй габьяата Н. Маторин сэдьхэл хүдэлгэм ханаар наадажа, балет ха дые баясуулаа. Уранаар ү туулан гоёоhон костюмууд, б удхада тааруулжа зураhан д ци гайхамшагта Чайковскиин дэй гүн гүнзэгы удхые гарга рэгтэ ехэхэн үүргэ дү БМАССР-эй искусствын габ ажал-ябуулагша М. Шестак зураhан декорацинуудые он тэмдэглэхээр.

Н. УГРЮМ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Нойрсожо байhан дангина» гэжэ баледэй нэгэ зүйл харуулагдана.

Редакторай орло
О. ГОМБОЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00557. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №

